

Co-funded by
the European Union

SCALE PCYCLING

КОМПЕТЕНЦИИ В ОБЛАСТТА НА ПОВТОРНАТА УПОТРЕБА И ЪПСАЙКЛИНГ

PR3: Изграждане на
общност чрез модули за
обучение по ъпсайклинг

Създаден от:

Defoin

Проект №
2021-2-CY02-KA220-
YOU-000050282

Defoin

CTRIA

СЪДЪРЖАНИЕ

Речник на термините	2
Въведение	3
Кръгова икономика	4
Мислене за рециклиране и ъпсайклинг	8
Европейски регламенти	13
Платформи	15
Заклучение	16
Източници	17

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техните автори и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Кръгова икономика	Това е модел на производство и потребление, който включва споделяне, отдаване под наем, повторна употреба, ремонт, обновяване и рециклиране на съществуващи материали и продукти възможно най-често, за да се създаде добавена стойност.
Рециклиране	Оползотворяване и <u>преработване</u> на отпадъчни материали за използване в нови продукти.
Устойчивост	Устойчивостта се ръководи от принципа на осигуряване на нуждите на настоящето, без да се застрашават нуждите на бъдещите поколения, винаги без да се жертват опазването на околната среда, икономическият растеж и социалното развитие.
Ъпсайклинг	Това е творчески и иновативен начин за трансформиране на стари, изхвърлени или неизползвани материали в нови продукти или предмети с по-висока стойност или качество.

ВЪВЕДЕНИЕ

Добре дошли в първия модул на европейския проект "ScaleUpcycling"!

Следващите страници са посветени на "Компетенции за повторна употреба и нагласи за ъпсайклинг". Ще намерите общо 7 модула. Съдържанието им ще навлезе по-дълбоко в теоретичните и практическите концепции за ъпсайклинг, където младежите, общността и устойчивият начин на мислене са главните герои на цялото обучение.

В първия модул се разглеждат кръговата икономика, творческата повторна употреба и ъпсайклинга, като се насърчават иновациите и икономическите ползи. Използването на материали в световен мащаб се е увеличило повече от три пъти от 1970 г. насам и може да се удвои отново до 2050 г. (IRP&UNEP). Годишно изхвърляме повече от 2,12 милиарда тона отпадъци, но понастоящем само 40% от битовите отпадъци се използват повторно, рециклират или надграждат. 99% от нещата, които купуваме, се изхвърлят в рамките на 6 месеца. Световната икономика е само 9% кръгова.

Ще можете да проучите европейското законодателство и политика в областта на кръговата икономика и положителното въздействие върху страните членки, както и да се запознаете с някои примери за организации, които прилагат кръгови практики и стратегии за ъпсайклинга и рециклиране.

1. КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Според Европейския парламент концепцията за кръгова икономика се описва като продукти и материали, които имат висока стойност, за разлика от традиционния линеен икономически модел, основан на модела "Вземи-произведи-потребни-изхвърли". Това означава намаляване на отпадъците до минимум: когато даден продукт достигне края на полезния си живот, съставните му материали се запазват в икономиката, когато това е възможно. Повторната употреба, ремонтът, обновяването и рециклирането на съществуващите материали и продукти са някои от точките на кръговата икономика, но нека изчакаме модул 3, за да научим повече за тези концепции и 7R. По този начин "това, което преди се е считало за отпадък, може да се превърне в ценен ресурс" (Парламент на ЕС, 2016 г.).

Модел на
производство и
потребление

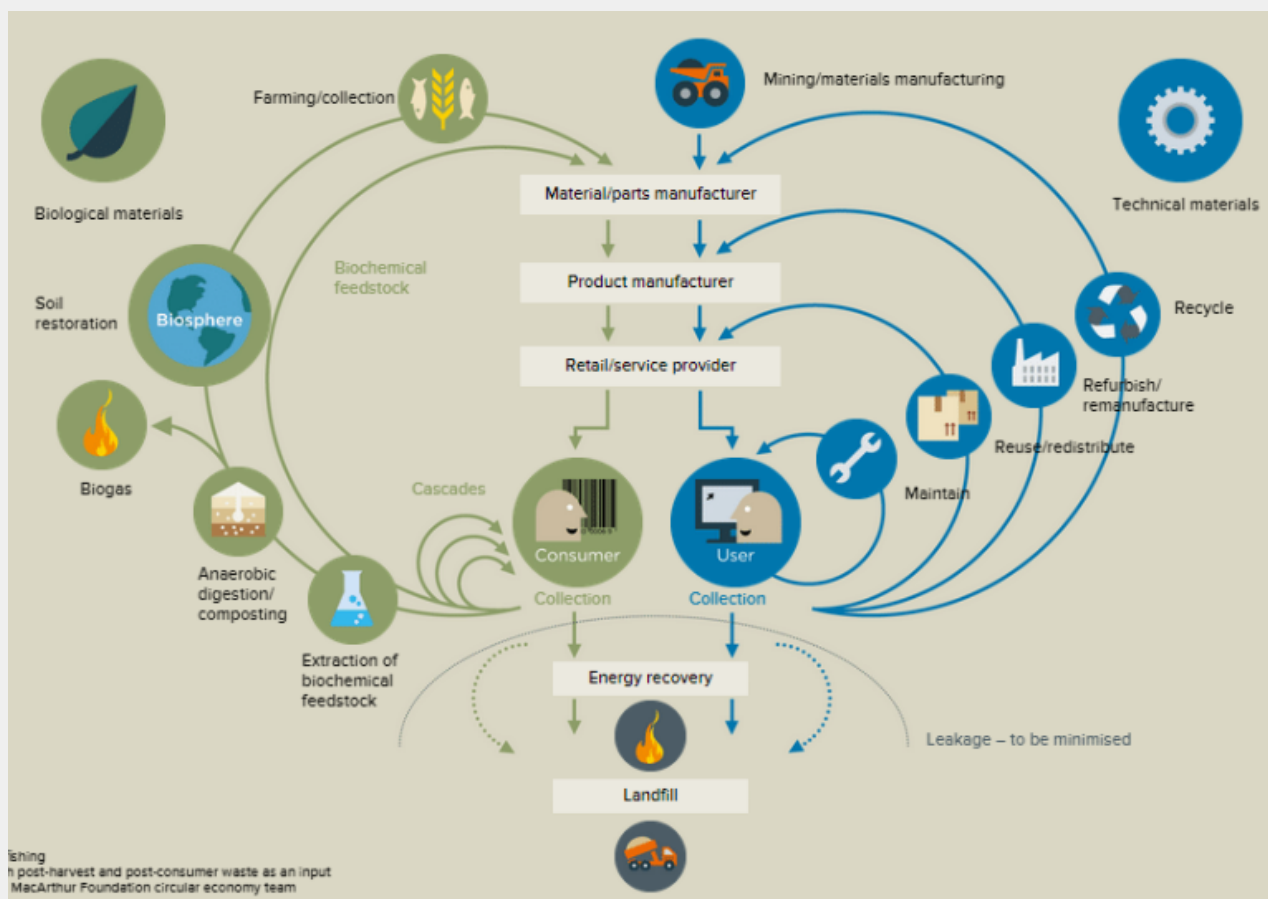
Това означава
намаляване на
отпадъците до
минимум

Основава се на
големи предимства:
евтини,
леснодостъпни
материали и енергия

Източник: [Европейски парламент](#)

Моделът на производство и потребление се основава на два допълващи се цикъла, вдъхновени от биологичните цикли: един за "биологични" материали (които могат да бъдат разградени от живи организми) и един за "технически" материали (които не могат да бъдат разградени от живи организми). И в двата случая целта е да се ограничи максимално изтичането на ресурси". (Европейски парламент, 2016 г: Затваряне на цикъла: нов пакет за кръговата икономика (europa.eu))

**Каним ви да разгледате следните
инфографика и видео:**

Изобр. 1: Схема на кръговата икономика

Източник: Схема на кръговата икономика (Фондация "Елн Макартър", 2015 г.)

Освен това можете да намерите два видеоклипа, в които да навлезете по-дълбоко в концепцията за кръгова икономика, както и конспект, в който са обобщени нейните аспекти:

Ползи и въздействия на кръговата икономика

Възникването на кръговата икономика в Европа може да бъде проследено до няколко исторически и съвременни фактора, включително бързото нарастване на потреблението в Европа през 20-ти и началото на 21-ви век, което води до увеличаване на генерирането на отпадъци, което изостря предизвикателствата на управлението на отпадъците.

Прилагането на по-строго законодателство на ЕС в областта на околната среда през годините е ключов фактор, който увеличи натиска върху управлението на отпадъците и насърчаването на по-устойчиви практики.

Европейската агенция по околна среда (ЕАОС) заявява, че Европейският съюз разчита в голяма степен на материални ресурси. "Процесите на добив и производство, свързани с получаването на тези ресурси, имат съществени последици за околната среда, човешкото здраве и икономиката". Държавите членки трябва да дадат приоритет на повторното използване на ресурсите в своите икономики, за да ги направят по-устойчиви и по този начин да намалят използването на суровини.

Въпреки значителния напредък в политиката за отпадъците и рамката за кръгова икономика обаче "все още се губят значителни количества ценни ресурси поради неефективни практики за управление на отпадъците". Във връзка с това Европейската агенция за околна среда предлага списък с ключови идеи за разбиране на кръговата икономика:

В процеса на управление на отпадъците често се разхищават **ценни ресурси** поради неефективно събиране, поведение на потребителите, липса на осведоменост, проблеми, свързани с пазара, технологични пречки, сложност на дизайна и наличие на опасни материали

Настоящите рамки за оценка на кръговия характер на материалите са неточни, което затруднява наблюдението на напредъка в кръговата икономика

Увеличеният добив на ресурси представлява значителен риск за околната среда и човешкото здраве

Намаляването до минимум на **загубата на ресурси** е от жизненоважно значение за осигуряване на нашето благосъстояние и за укрепване на кръговата икономика в Европа

И така, защо трябва да преминем към кръгова икономика?

Създаване на работни места и пестене на пари на косуматорите
Стимулиране на икономиката

Защита на околната среда

Смята се, че повече от 80% от въздействието на продукта върху околната среда се определя по време на фазата на проектиране.

Намаляване на зависимостта от суровини

Смекчаване на колебанията в цените, наличността и зависимостта от вноса

Изобр. 3: Защо трябва да преминем към кръгова икономика? Собствен дизайн

Европейски парламент, 2016 г.: [Затваряне на цикъла: Нов пакет за кръговата икономика \(europa.eu\)](http://europa.eu)

Кръговата икономика може да донесе множество ползи както за околната среда, така и за бизнеса, но е важно да се разберат предизвикателствата и възможностите, които тя носи за обществото и малките предприятия:

Възможности

Предизвикателства

Намаляване на натиска върху ОС: Мащабната повторна употреба на суровини може да помогне за намаляване на нарушаването на ландшафта и местообитанията, както и на замърсяването на морето с отпадъци.	Финанси: Разходите за "зелени" иновации и бизнес модели се считат за пречка.
Повишаване сигурността на доставките на суровини: Кръговата икономика ще намали рисковете, като например нестабилността на цените, наличността и зависимостта от вноса.	Основни икономически фактори: Липсват редица ключови икономически фактори, сред които системи за ценообразуване, насърчаващи ефективното повторно използване на ресурсите и отразяващи пълните екологични разходи.
Иновации: Поради необходимостта от препроектиране на материали и продукти за кръгова употреба.	Поведение на потребителите: Понастоящем не присъства в работната сила. Също така е необходимо да се промени поведението на потребителите.
Растеж и работни места	Многостепенно управление: Действия на различни нива и в много политики.

2. МИСЛЕНЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ЪПСАЙКЛИНГ

В последните изследвания ъпсайклинг се определя като практика на създаване на нови предмети, грехи или инструменти от съществуващи материали. "Тази стратегия не само намалява отпадъците и екологичния отпечатък, но и насърчава творчеството и оригиналността в модния дизайн" (стр. 12).

Практикуването на ъпсайклинг може да насърчи производството на голямо разнообразие от дизайни (мода, мебели, игри). Някои популярни идеи изследват повторното превръщане на стара риза или трансформирането на панталони в поли, или рокли от няколко части (Céspedes, 2023).

Следва видеоклип, който ще ви запознае с ъпсайклинг:

Разлика между рециклиране и ъпсайклинг

Разликата между рециклиране и ъпсайклинг се състои в това, че първото изисква използването на енергия за разграждане на продукта и извличане на материал за повторното му използване; второто е техника, която ни помага да определим възможността за удължаване на живота на материали, които вече са били считани за отпадъци, и да им намерим приложение (Vargas, 2017 г., стр. 97).

Ето резюме с информация за разликите:

Рециклиране

Ъпсайклинг

Индустриален процес, при който предметите се преработват в нови материали и след това се използват отново за производство на същия продукт	Вземане на предмет, който иначе би бил изхвърлен, и подобряването му по някакъв начин, за да стане отново полезен
Рециклируемите материали се събират и извозват до завод за рециклиране	Оригиналната форма е запазена и обектът е разпознаваем - разказва история
Някои рециклируеми материали могат да се рециклират на 100% (стъкло и алуминий), а други не могат да се рециклират в максимална степен (пластмаса или хартия)	Това е творчески процес; той може да включва голямо разнообразие от техники и материали за създаване на крайния продукт
Хартията и пластмасата се смесват със свежи материали, за да се създадат нови продукти	Това е преоткриване, преработване и опит за получаване на нови форми от материалите, без да се губят първоначалните им качества

Разлики между рециклиране и ъпсайклинг. Собствен дизайн.

Източник: <https://www.linkedin.com/pulse/do-you-know-upcycling-addison-goh/>

Пример за рециклиране

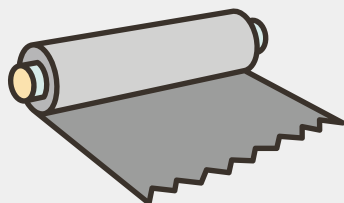
Пример за ъпсайклинг

Ако Все още имате въпроси, Ви каним да гледате следния видеоклип:

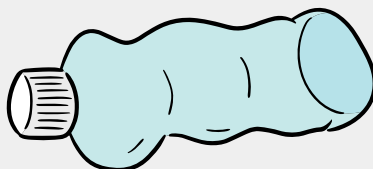

Няколко примера, които показват как рециклиране и ъпсайклинг могат да дадат нов живот на материали и предмети, да намалят отпадъците и да насърчат по-устойчиви практики за околната среда:

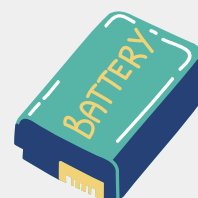
Рециклиране

Алуминий

Пластмасова бутилка

Батериоя*

Кликнете върху снимките, за да преминете към хипервръзките

**В няколко европейски държави са въведени програми за рециклиране на батерии, за да се предотврати замърсяването на околната среда с тежки метали и вредни химикали. Използваните батерии се предават в специални центрове за рециклиране.*

Ъпсайклинг

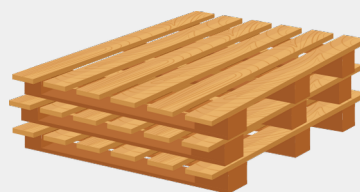
Кликнете върху снимките, за да преминете към хипервръзките

Текстил**

Мебели***

Палети****

Един от аспектите, които превръщат ъпсайклинг в положителна практика, е, че *"той е не само екологичен и икономически по своята същност, но върви ръка за ръка с творчеството и следователно може да се счита за артистичен, тъй като е необходимо много въображение, за да се обуслови определен материал за нов начин на живот, да се нарече начин"* (Vargas, 2017 г., стр. 99).

Научете повече за следните практики за ъпсайклинг и рециклиране:

Въздействие върху околната среда (Wegener, 2016): С даването на нов живот на изхвърлените материали се намалява търсенето на нови ресурси, което от своя страна намалява добива на суровини и потреблението на енергия.

Енергия и намаляване на емисиите: При ъпсайклинга се изисква по-малко енергия и се отделят по-малко замърсители, тъй като базовите материали вече съществуват и са преминали през първоначална обработка.

Насърчаване на кръговата икономика (MacArthur, 2013 г., стр. 8): Чрез интегриране на практиките за рециклиране в нашето ежедневие и в промишлеността ние се отдалечаваме от традиционния линеен модел "вземи, направи, изхвърли" и преминаваме към по-устойчива и регенеративна система.

Творчество и иновации (Wegener, 2016): Њпсайклинга насърчава творчеството и иновациите при намирането на нови приложения на старите материали. То вдъхновява хората и предприятията да мислят нестандартно, като насърчава културата на изобретателност и решаване на проблеми. Този подход може да доведе до уникални и естетически привлекателни продукти, които се открояват на пазара.

***В Европа има дизайнери и компании, които се занимават с ъпсайклинг на текстил, превръщайки употребявани дрехи в нови и уникални модни артикули. Тези облекла често се създават от дарени или изхвърлени дрехи.*

****В няколко европейски страни ъпсайклинг на мебели е нарастваща тенденция. Стари или неизползвани мебели се реставрират и обновяват, за да им се вдъхне нов живот и да се предотврати попадането им на сметищата.*

*****В Европа станаха популярни проектите за ъпсайклинг на дървени палети, които се превръщат в градински мебели, рафтове и декоративни елементи.*

Ангажираност на общността:
Членовете на общността могат да се събират, за да споделят идеи, да усвояват нови умения и да работят по проекти, които са от полза както за околната среда, така и за местната икономика, като създават възможности за развитие на умения, сътрудничество и социално взаимодействие.

Информираност на потребителите:
Възприемането на ъпсайклинг продукти и практики може да повиши осведомеността на потребителите за въздействието на техния избор върху околната среда.

Съхраняване на културното наследство: Њпсайклинг може да бъде начин за запазване на културни традиции и занаяти, които иначе биха били загубени. Чрез включването на традиционни техники в продукти за ъпсайклинг можем да отпразнуваме и предадем културното наследство на бъдещите поколения.

3. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ

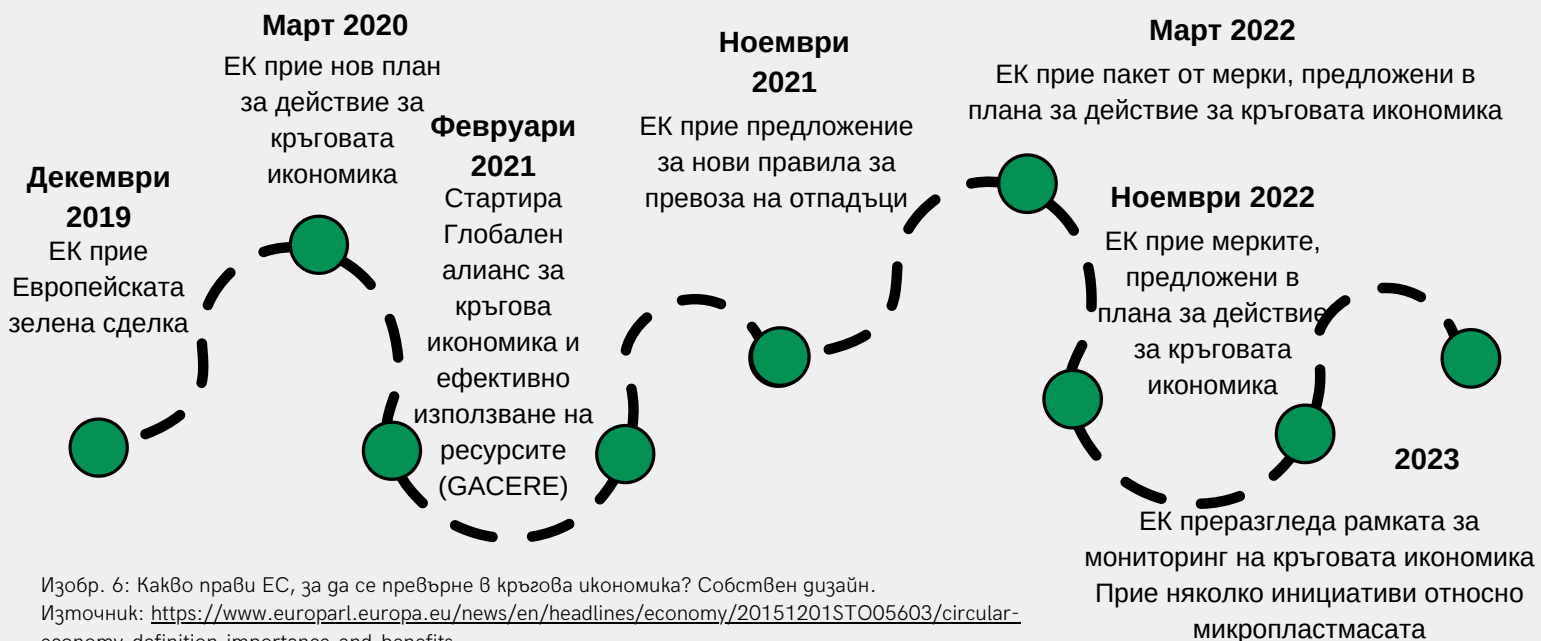

Европейският парламент заяви, че "подобрените кръгови и благоприятни за климата бизнес модели и политики за повторна употреба и рециклиране, както и повишената осведоменост на потребителите, помагат на Европейския съюз да се справи с нарастващия проблем с пластмасовите, батерийните, електронните и текстилните отпадъци" (2018 г.).

В публикация на Европейската агенция по околна среда (2109 г.) се отбелязва, че ЕС изнася около 150 000 тона пластмасови отпадъци месечно, което е наполовина на количеството, изнесено между 2015 и 2016 г. Въпреки това, новите разпоредби и забрани в някои страни на местоназначение и най-вече в разпоредбите на европейско ниво, са довели до значителни промени в генерирането на някои отпадъци, което би означавало по-големи инвестиции в "капацитети и системи за увеличаване на рециклирането и повторната употреба на пластмасови отпадъци".

Съществува значителен потенциал за увеличаване на усилията за повторна употреба и рециклиране през следващите години. В доклада се отчитат усилията на ЕС за подобряване на управлението на производството, потреблението и отпадъците от пластмаси.

Следващата времева линия представя мерките, които ЕС е предприел от 2019 г. до 2023 г., за да премине към кръгова икономика:

Според ОИСП (2021 г.) е жизненоважно да се даде приоритет на устойчивите практики за управление на отпадъците, които включват подобряване на системите за събиране на отпадъци, насърчаване на ефективни методи за повторна употреба и рециклиране и повишаване на обществената осведоменост за значението на отговорното управление на отпадъците.

Като се справи с тези предизвикателства, Европа може да управлява по-добре ресурсите си, да намали генерирането на отпадъци и да постигне значителен напредък към по-устойчива и кръгова икономика.

4. ПЛАТФОРМИ

Платформите на кръговата икономика променят начина на управление на ресурсите, като насърчават по-устойчива, ефективна и екологична градска среда. Друга тенденция в областта на интелигентните градове е разработването на платформи за кръгова икономика, които представляват онлайн или офлайн платформи, улесняващи обмена, повторната употреба, ремонта, обновяването, повторното производство или рециклирането на продукти и материали.

Например някои платформи за кръгова икономика свързват производителите на отпадъци с преработвателите на отпадъци, които могат да ги преработят в нови продукти или материали. Други платформи дават възможност за равнопоставено споделяне, отдаване под наем или размяна на стоки или предлагат услуги за ремонт или поддръжка.

Иновативните решения, предлагани от платформите за кръгова икономика, също имат потенциала да стимулират създаването на работни места и икономическия растеж, тъй като се появяват нови индустрии, които подкрепят прехода към по-кръгова градска екосистема.

Иновативните ъпсайклинг хъбове могат да осигурят достъп до инструменти, оборудване, материали, обучение, наставничество, работа в мрежа и възможности за финансиране за ентузиастични, художници, дизайнери, производители и предприемачи, занимаващи се с ъпсайклинг. Те могат също така да служат като платформи за повишаване на осведомеността, обучение и ангажиране на обществеността, както и за популяризиране на социалните и екологичните ползи от ъпсайклинг.

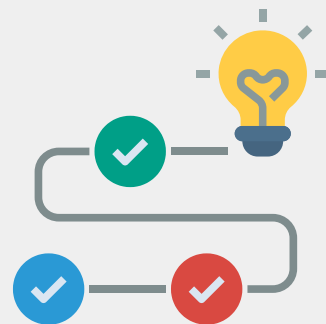
Някои от най-вдъхновяващите платформи за уебсайтове:

Кръгова икономика

Ъпсайклинг Хъбове

<u>Фондация "Елън Макартър"</u>	<u>Precious Plastic</u> (Нидерландия)
<u>Circular Economy Club (CEC)</u>	<u>Fab Lab Barcelona</u> (Испания)
<u>Световен икономически форум -</u> Инициатива за кръгова икономика	<u>Remakery</u> (Обединено кралство)
<u>Европейска платформа на</u> <u>заинтересованите страни в</u> <u>областта на кръговата икономика</u>	<u>ReTuna Återbruksgalleria</u> (Швеция)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ползите и въздействията на кръговата икономика сочат нейния потенциал за революционно управление на ресурсите, намаляване на отпадъците и минимизиране на въздействието върху околната среда. Възприемането на кръговия начин на мислене обещава по-голяма икономическа устойчивост, намален екологичен отпечатък и подобро социално благосъстояние.

Приключвайки това пътуване, ние имаме по-дълбоко разбиране на принципите на кръговата икономика, нейните значителни ползи и глобалните усилия за нейното насърчаване. Нека използваме тези знания и вдъхновението, почерпено от тези добри практики, за да участваме активно в оформянето на свят, който съчетава икономически растеж, опазване на околната среда и социално благополучие. Имаме силата да предизвикаме положителна промяна и да допринесем за едно по-светло и по-зелено бъдеще.

ИЗТОЧНИЦИ

Bridgens B., Powell M., Farmer G., Walsh C., Reed E., Royapoor M., Peter G., Hall J., Heidrich O. (2018). Creative upcycling: Reconnecting people, materials, and place through making. Journal of Cleaner Production, V. 189, pp. 145-154
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.03.317>

Céspedes, R (2023). Prólogo Upcycling. Centro de Estudios en Diseño y Comunicación, V. 203, pp 11-16

Ekins, P., Domenech, T., Drummond, P., Bleischwitz, R., Hughes, N. and Lotti, L. (2019), "The Circular Economy: What, Why, How and Where", Background paper for an OECD/EC Workshop on 5 July 2019 within the workshop series "Managing environmental and energy transitions for regions and cities", Paris.

Ellen MacArthur Foundation (2014). Towards the circular economy: accelerating the scale-up across global supply chains, V.3
<https://ellenmacarthurfoundation.org/towards-the-circular-economy-vol-3-accelerating-the-scale-up-across-global>

European Environment Agency (2019). Reducing the loss of resources from waste management is key to strengthening the circular economy in Europe.

Vargas de la Cruz, A. (2017). Upcycling: tendencia eco-amigable como estrategia para procesos productivos sustentables en las empresas.

Wegener, Ch. (2016). Upcycling. In Vlad Petre Glăveanu, Lene Tanggaard, Charlotte Wegener. Creativity — A New Vocabulary, pp.181-188.

**БЪДЕЩЕТО НЕ СЕ
НАСЛЕДЯВА, А СЕ
ИЗГРАЖДА. ДА
СЪЗДАДЕМ
УСТОЙЧИВ СВЯТ
ЗА БЪДЕЩИТЕ
ПОКОЛЕНИЯ!**

Посетете ни на:

<https://www.scaleupcycling.eu/>

Последвайте ни:

SCALEUPCYCLING

Defoin

СТРИА

